

YOLSUZLUK EKONOMİSİ Ortalık yolsuzluk operasyonları ve karşı operasyonlardan geçilmiyor. Üzerinde çok konuşulup çok yazılıyor. Yeni şeyler söylemek bu aşamada zor. Ama hiçbir şey yazmamak da zor. Özellikle benim için. O zaman bazı saptamalarla yetinelim.

Birincisi,

Türkiye’de AKP döneminde yolsuzluk ekonomisi genişletilerek pekiştirildi. AKP rant dağıtım modeli hem eskiden izler taşıdı hem de yeni öğelerle desteklendi. Yolsuzluk ekonomisi hiçbir dönemde sadece bütçe harcamalarıyla sınırlı olmadı; AKP de bunun istisnasını oluşturmadı: Bütçe dışında sistemli yolsuzluk alanları açıldı veya mevcut kanallar inanılmaz ölçeklerde genişletildi. Örnek mi? 1986-2002 arasında sadece 8 milyar dolarlık özelleştirme yapılırken, devr-i Erdoğan’da sadece 11 yılda 50,5 milyar dolara ulaşıldı. Buna TMSF ve Ulaştırma Bakanlığı üzerinden yapılan satışları eklerseniz, 60 milyarı bulursunuz. Yolsuzluğu kanıtlanmış özelleştirmeler bile milyarlarca dolarlık bir düzeye işaret eder. (Sadece TÜPRAŞ için ilk özelleştirme girişimi ile ikincisi arasındaki fark 3,5 milyar dolardır; veya ilk girişimdeki talan fiyatında yolsuzluk oranı ikinci girişime bakıldığında yüzde 75’i bulur). Peki 60 milyar doları mütevazî bir yüzde 20’lik komisyonla çarpsanız ne eder?

Özelleştirmelere, yabancıya toprak ve diğer kamu taşınmazları satışı, yerliye devlet orman üzerinden arazi satışı dahil değil. Bunlar, AKP’nin gündeme getirip sömürdüğü yeni peşkeş alanları.

Belediyeler ve imar kararları üzerinden oluşan rantlar eskiden beri bilinir. AKP, sahil belediyelerini alamadığı için TOKİ’ye ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’na imar yetkileri devrederek rantların merkezi olarak kontrolünü eline geçirmeyi ihmal etmedi.

Ama dahası var: AKP iktidarının geçmiş hiçbir iktidarın teşebbüs etmediği ölçüde kentsel rantlara göz dikmesi ve 500 milyar dolarlara ulaşmasını öngördüğü bu sınırsız rant kaynağı için ceberut bir yasal düzenleme getirmesi bile cüretinin sınır tanımazlığını gösterir.

Geleneksel kaçakçılık malzemelerinin (akaryakıt, silah, sigara, uyuşturucu) ve kara paranın boyutları, deniz yollarının kullanılması ve Suriye kapılarının kevgire dönmesi nedeniyle eskiyle kıyaslanamaz boyutlara taşındı. Vergi barışı ve son olarak “varlık barışı” gibi af düzenekleri iki-üç yılda bir uygulamaya sokularak, elde edilen kara paraların aklanması veya yurt dışına kaçırılmışsa aklanarak geri getirilmesi de ihmal edilmedi. Vergiden ve “nereden buldun” sorusundan muaf tutulan altın mevduatı üzerinden de kara para aklamanın yeni yolları icat edildi.

Bütçe harcamaları da kuşkusuz yolsuzluk ekonomisi dışında tutulmadı. Kamu İhale Kanunu, yapılan sayısız değişiklikle işlevsizleştirildi, üstelik birçok kurum veya harcama da kapsamı dışına çıkarıldı. Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun iktidarı denetlemeye yönelik hükümleri adeta yok sayıldı; bütçeler Sayıştay raporları olmaksızın kesinleştirildi.

İkincisi,

sermaye karşısındaki konumuna bakarsanız, AKP dönemi, laik olsun dinci olsun bütün sermaye kesimlerinin çok kazanç sağladıkları bir dönemdir. Laik büyük sermaye kesimi, hareket alanının sınırlandırılması ve baskı grubu olarak etkisizleştirilmesini “al gülüm-ver gülüm” ilişkileri içinde kanıksadı. Bir kısmı da zaten AKP'ye yakın sermaye gruplarına dönüşerek, Erdoğan sultanının inşasına medya güçleriyle de katıldı. “Paranın dini imanı yoktur” derken, Türkiye burjuvazisinin demokrasi meselesinin de olmadığı ve olamayacağı bir kez daha anlaşıldı. AKP'nin ekonomi bürokrasisi ise, bir yandan uluslararası finans bürokrasisine daha tâbi bir konuma sürüklenirken, bir yandan da bakanlara/

milletvekilleriye karşı konumu zayıflayan bir öge durumuna düştü. Ama Özal döneminde ilk örnekleri görüldüğü gibi, Başbakanla doğrudan ilişkide olan bürokrasi kademeleri, sermaye kesimleriyle organik bağlantılar kurabildi. Sermaye-siyasetçi-bürokrat üçlüsü içinde, Başbakan her şeyi denetiminde tutmak isteyen bir figür olarak sivrildi.

Üçüncüsü

, Erdoğan-Cemaat çekişmesi bir gerçeğin gözden kaçırılmasına izin vermemeli: Uzun süre birlikte yürüyen bu kesimler, yolsuzluk ekonomisinin ve zorbalık hukukunun inşasında elele oldular. Şimdi bu “de facto” koalisyon bloku çatladığında kirli çamaşırlar ortaya serilirken ve (umarım) daha da serilecekken, sol açısından bir taraftan yana olmak gerekmiyor. Ancak, çöken bir kirli rejimin foyalarının ortaya çıkmasını engelleme girişimlerine ilkesel düzlemde karşı çıkmak ve gerçeklerin görünür kılınmasını sağlamak şartıyla...Çünkü hiçbir taraf, yolsuzluk ekonomisine bulaşmışlık bakımından masum değil; veya kamu malını korumak bakımından diğerinden daha vicdanlı /dürüst/ ilkeli falan değil. Dershanelerin kapatılması meselesi de, özünde büyük bir rant ve nüfuz alanı dolayısıyla iktidar paylaşımı kavgasıdır.

AKP iktidarını özel yapan sadece otoriter dinci bir rejim inşasına girişmesi değildir; toplumu ve ekonomiyi dar bir sınıfın çıkarları doğrultusunda (beynelmilel sermayenin payını da ihmal etmeksizin) büyük bir dönüştürme operasyonuna tabi tutmaya niyetlenmesi ve bunun için de dinci faşizm gibi bir araca ihtiyaç duymasıdır. Buradaki sebep-sonuç ilişkileri sürekli olarak yer değiştirebilir.